

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 158 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 382 คน รวมทั้งสิ้น 540 คน

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Ended)

การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ด้วยค่ามัธยิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สรุปได้ดังนี้

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ระหว่าง 6-10 ปี วุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่องโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม ในปี พ.ศ. 2536 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม ระหว่าง 3-4 วัน โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัด

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ระหว่าง 6-10 ปี วุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่อง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม ในปี พ.ศ. 2535 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม ระหว่าง 3-4 วัน โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัด

ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ระหว่าง 6-10 ปี วุฒิสูงสุดทางการศึกษาระดับปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม เรื่องหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนา ประชุม ในปี พ.ศ. 2536 ระยะเวลาของการอบรม สัมมนา ประชุม ระหว่าง 3-4 วัน โดยมีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ด้านนโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร
2. ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
3. ด้านงานการเรียนการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
4. ด้านงานสื่อการเรียนการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
5. ด้านงานวัดและประเมินผล พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
6. ด้านงานห้องสมุด พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาดูงาน
7. ด้านงานนิเทศการศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
8. ด้านการวางแผนงานวิชาการในโรงเรียนและกำหนดวิธีดำเนินการ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ
9. ด้านงานส่งเสริมการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร
10. ด้านงานประชุม อบรมทางวิชาการ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก และต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้ ในแต่ละด้าน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านนโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้รับการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับเรื่องนี้ไปแล้ว แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาศึกษานิเทศก์ในด้านนี้ที่ผ่านมายังไม่ได้สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ศึกษานิเทศก์เท่าที่ควร ประกอบกับมีศึกษานิเทศก์อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่เคยได้รับการพัฒนาในด้านนี้มาก่อน จึงอาจทำให้ศึกษานิเทศก์ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานนิเทศ ดังที่กรมวิชาการ (2535) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอและจังหวัดไม่ได้รับการชี้แจงทำความเข้าใจโครงการจึงไม่อาจช่วยเหลือโรงเรียนได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นต้องให้ศึกษานิเทศก์ทุกคนได้รับทราบถึงรายละเอียดของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นมา นโยบาย เป้าหมายของโครงการ แนวการดำเนินงานด้านวิชาการ ตลอดจนผลการดำเนินงานของโรงเรียนโครงการที่ผ่านมา เพื่อทำความเข้าใจตรงกันเสียก่อน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถช่วยแก้ไขปัญหาให้กับโรงเรียนได้

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายข้อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง เป้าหมายและแนวการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากความต้องการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์มีความตระหนักในความสำคัญของการปฏิบัติงานตามนโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการ เพราะการปฏิบัติงานจะประสบผลสำเร็จ หรือดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันไม่ได้ หากขาดความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และการอบรมสัมมนา สาเหตุที่ศึกษานิเทศก์ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอทุกแห่งแล้ว ซึ่งรายละเอียดของเอกสารเหล่านั้นจะกล่าวถึงนโยบาย เป้าหมาย แนวการดำเนินงานโครงการ และอื่น ๆ อีกมากมาย จึงทำให้ศึกษานิเทศก์สามารถที่จะศึกษาและทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง สาเหตุที่ศึกษานิเทศก์ต้องการวิธีการอบรมสัมมนาอีกวิธีหนึ่ง อาจเป็นเพราะหลังจากที่ศึกษานิเทศก์ได้ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว เมื่อออกไปดำเนินการนิเทศโรงเรียนในโครงการ อาจพบปัญหาอุปสรรคทั้งของตนเองและการดำเนินงานของโรงเรียน จึงสมควรที่จะหาวิธีการที่จะขจัดปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้น และวิธีการที่เหมาะสมสถานการณ์เช่นนี้ก็คือ การอบรมสัมมนา เพราะผู้เข้าอบรมสัมมนาสามารถที่จะนำปัญหา อุปสรรคที่ได้ประสบมานำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอภิปรายร่วมกันในหมู่ของศึกษานิเทศก์ด้วยกัน เพื่อหาทางแก้ไขและทำความเข้าใจตรงกัน และนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงการนิเทศและเสนอแนะให้แก่โรงเรียน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรให้ความสนใจ และดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ให้แก่ศึกษานิเทศก์ทุกคนโดยเร่งด่วน

2. ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านนี้อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ทราบดีว่างานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนและต่อคุณภาพของนักเรียน ดังที่ กรมวิชาการ (2535) กล่าวว่า ครูที่จะสอนชั้น ม.1 ปัจจุบันอาจจะมีความพร้อมน้อยในด้านการเตรียมตัว การวางแผน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง และการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร เพราะเป็นภาระงานใหม่ และเป็นภาระที่หนัก

ที่ครูจะต้องสอน ทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงตระหนักหน้าที่ของตนเองที่จะช่วยครูแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูให้สูงขึ้น และการที่จะดำเนินการเช่นนั้นได้ ศึกษานิเทศก์ในฐานะผู้มีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นต้องทำอย่างเต็มที่ที่ศึกษานิเทศก์ต้องพัฒนาตนเอง ดังที่กรมวิชาการ (2536) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และสามารถให้การนิเทศได้อย่างถูกต้อง

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสพิศ กฤษณะโกรวิทย์ (2534) ที่พบว่า ศึกษานิเทศก์ขาดทักษะการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ที่ว่า ศึกษานิเทศก์ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นน้อย จากสภาพการณ์ดังกล่าว ศึกษานิเทศก์จึงมีความต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานนิเทศ และช่วยแก้ปัญหาให้กับโรงเรียน

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ต้องการทราบรายละเอียดของหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ซึ่งถ้าจะให้เข้าใจจริง ๆ แล้ว ต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำให้เห็นภาพจนน่าได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำอย่างเต็มที่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศึกษานิเทศก์ควรตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และจะต้องพิจารณาวางแผนการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของศึกษานิเทศก์เพื่อการแก้ไขได้ตรงจุด

3. ด้านงานการเรียนการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านนี้อยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ขาดประสบการณ์ และไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจาก ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มาจากครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา จึงคุ้นเคยกับการจัดการเรียนการสอนในระดับ

ประถมศึกษา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 พบว่า ศึกษานิเทศก์ได้รับการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ จำนวนน้อย จากเหตุผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิด ปัญหาความไม่มั่นใจแก่ศึกษานิเทศก์ ในการที่จะไปนิเทศงานการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น อีกประการหนึ่ง ศึกษานิเทศก์ทราบดีว่าครูผู้สอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานก็มาจากครูผู้สอนระดับประถมศึกษาชั้นต้นเอง จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเกิดปัญหาอย่างมาก เนื่องจากครูผู้สอนไม่มีความถนัดในการสอนระดับมัธยมศึกษา ไม่มี ความถนัดในการสอนวิชาเฉพาะต่าง ๆ รวมทั้งต้องทำการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา ดังที่ กรมวิชาการ (2536) กล่าวว่า ครูที่สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่ต้องสอนทั้งระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาด้วย จำนวนคาบของการสอนมากน้อยแตกต่างกันไป กล่าวคือ ครูที่ สอนระดับมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ยสอนคนละ 14 คาบ/สัปดาห์ และยังคงต้องสอนระดับประถมศึกษา ด้วย และจากผลการวิจัยของ พรทิพย์ จิวสิปพงษ์ (2536) พบว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความรู้และทักษะใน การสอน ศึกษานิเทศก์จึงตระหนักดีว่า ควรได้รับการพัฒนาในด้านนี้เป็นการด่วน เพื่อที่จะแก้ไข ปัญหาทั้งตนเองและโรงเรียน

เมื่อพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มี ความต้องการพัฒนาตนเองในเรื่องการสาธิตหรือการแนะนำรูปแบบการสอน (Teaching Model) ใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ศึกษานิเทศก์จึงเล็งเห็นความสำคัญและ ความจำเป็นในการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการนิเทศ และสร้างความมั่นใจ ให้แก่ตนเองด้วย

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการ อบรมเชิงปฏิบัติการ อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ทราบว่า งานการเรียนการสอนเป็นการจัดกิจกรรม เป็นส่วนใหญ่ จะให้ความรู้แต่เพียงทฤษฎีย่อมไม่เหมาะสม จำเป็นจะต้องฝึกปฏิบัติและทำความเข้าใจ อย่างด่องแท้ เพื่อที่จะสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่ครูได้เป็นอย่างดีและถูกต้อง รวมทั้งสามารถไป ปฏิบัติการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านพัฒนาศึกษานิเทศก์ ควรที่จะวางแผน และดำเนินการพัฒนาให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการดังกล่าวอย่างแท้จริง

4. ด้านงานสื่อการเรียนการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ไม่ได้รับการพัฒนาด้านนี้เลย ดังผลการ วิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่มีความมั่นใจในการดำเนินงานด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่เข้าในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งศึกษานิเทศก์ไม่ค่อย มีประสบการณ์ในการใช้มาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัสพิศ กฤษณะโกรวูมิ (2534) ที่ว่า ศึกษานิเทศก์ขาดทักษะการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีของการศึกษาใหม่ ๆ มาพัฒนาสื่อ การเรียนการสอน

หากพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการ พัฒนาตนเองในเรื่อง การจัดหาและการผลิตสื่อการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ ทราบดีว่า ครูผู้สอนไม่ได้รับการพัฒนาหรือเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการจัดหา การผลิต การใช้ และการบริการสื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาก่อน จึงทำให้เป็นอุปสรรคใน การจัดการเรียนการสอนมากพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ จิวสิบพงษ์ (2536) ที่วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนมีการหลีกเลี่ยงการใช้สื่อการเรียน การสอน สาเหตุเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น และที่ กรมวิชาการ (2535) กล่าวว่า ครูยังไม่สามารถผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและได้ผลดี สาเหตุเพราะครู ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตและใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษานิเทศก์จึงมีความต้องการ พัฒนาตนเองในด้านนี้ เพื่อมาช่วยแก้ปัญหาให้แก่โรงเรียนส่วนหนึ่ง และเพื่อความมั่นใจในการนิเทศ อีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการ อบรมเชิงปฏิบัติการ อาจเป็นเพราะการพัฒนาตนเองโดยวิธีนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ได้รับการพัฒนาจะ ต้องฝึกปฏิบัติจริง เพื่อผลานการปฏิบัติงานจริงของศึกษานิเทศก์ ฉะนั้นศึกษานิเทศก์จึงสมควรที่จะ ได้รับการพัฒนาด้านเรื่องนี้ตามความเหมาะสมต่อไป

5. ด้านงานวัดและประเมินผล พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวัดและประเมินผลระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นงาน านหนักสำหรับศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน และจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 จะเห็นว่าศึกษานิเทศก์ ำได้รับการพัฒนาด้านนี้จำนวนค่อนข้างน้อย ดังที่ กรมวิชาการ (2536) กล่าวว่า การวัดผลและ ประเมินผลครูผู้สอนของโรงเรียนเข้าจะเปรียบเทียบการวัดและประเมินผลไม่มากนัก และงานวิจัย ของ รัสพิศ กฤษณะโกกรูณี (2534) ที่พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/ กิ่งอำเภอ ต้องการเสริมทักษะด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการ พัฒนาตนเองในเรื่อง การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่า ศึกษานิเทศก์ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ทราบดีว่าครูผู้สอนก็มีปัญหาด้านนี้มากเช่นกัน ดังที่ กรมวิชาการ (2535) กล่าวว่า ครูยังไม่สามารถดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนได้อย่างเหมาะสมและได้ผลดี ทั้งนี้เพราะครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการใช้เทคนิคและวิธีการวัดผลประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพ และครูขาดทักษะ ประสบการณ์ในการสร้างและพัฒนาข้อสอบ จึงขาดเครื่องมือวัดผล ที่ดีและมีคุณภาพในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงมีความต้องการ พัฒนาตนเองในเรื่องนี้มาก

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการ อบรมเชิงปฏิบัติการ อาจเป็นเพราะโดยธรรมชาติของการวัดผลและประเมินผลที่นอกเหนือจาก การได้รับความรู้ทางทฤษฎีแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติจริง เพื่อเพิ่มความเข้าใจที่ชัดเจน ยิ่งขึ้น หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการพัฒนาศึกษานิเทศก์สมควรที่จะใช้วิธีการพัฒนาวิธีนี้ในการพัฒนา ศึกษานิเทศก์ในเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นผลดีต่อศึกษานิเทศก์ เพราะตรงกับความต้องการ ที่แท้จริง

6. ด้านงานห้องสมุด พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ไม่เคยเข้ารับการอบรมในด้านนี้เลย ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 อีกประการหนึ่ง ศึกษานิเทศก์ทราบดีว่า ครูผู้สอนผู้ทำหน้าที่ บรรณาธิการห้องสมุดส่วนมากไม่มีวุฒิทางบรรณาธิการโดยตรง และต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านห้องสมุดได้อย่างเต็มที่ จึงทำให้มีปัญหาวานการปฏิบัติงานด้านนี้อีกด้วย และอาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ตระหนักดีว่า งานห้องสมุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาใน โรงเรียน จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการพัฒนา

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง ขั้นตอนในการจัดห้องสมุด ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างมาก เพื่อนำมาถ่ายทอดให้แก่โรงเรียนต่อไป

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมาก เพราะถ้าศึกษานิเทศก์ได้เห็นการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรงนอกเหนือจากการศึกษาทางด้านทฤษฎีแล้ว จะทำให้เห็นภาพพจน์มากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาจึงสมควรได้รับทราบความต้องการของศึกษานิเทศก์ เพื่อที่จะได้ดำเนินการพัฒนาได้ตรงจุด

7. ด้านงานนิเทศการศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากศึกษานิเทศก์ได้รับการพัฒนาด้านนี้ค่อนข้างน้อย จะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536) ที่ว่า ถึงแม้หน่วยงานจะมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการบริหารงานบุคคล แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานนิเทศการศึกษายังได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถไม่เพียงพอ เหตุประการที่สอง อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ตระหนักดีว่า งานนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ทุกคน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สัจจ อูทรานันท์ (2530) ที่ว่า ผู้ที่เป็นศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งจะมีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษาดังนี้ 1) เป็นบุคคลซึ่งทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง ซึ่งงาน

นิเทศการศึกษาถือว่าเป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ทุกคน 2) เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษารายละเอียด ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานทาง การนิเทศการศึกษารายตรง ดังนั้นความสำเร็จของการจัดการนิเทศการศึกษาจึงจะขึ้นอยู่กับ ศึกษานิเทศก์เป็นอย่างมาก และที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) กล่าวว่า ผู้นิเทศมีบทบาทเป็น ผู้นำทางวิชาการที่คอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ กระตุ้น ส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการพัฒนา การเรียนการสอน มีบทบาทในฐานะที่ปรึกษา เป็นผู้วัดและประเมินผลการศึกษา นอกจากนี้ยังมี บทบาทเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความ ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง เทคนิคหรือวิธีการนิเทศการสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ทราบดีว่าการปฏิบัติงานนิเทศนั้นจะต้องพบกับปัญหาและสถานการณ์หลายรูปแบบ และการที่จะประสบความสำเร็จในการนิเทศขั้นต้น ศึกษานิเทศก์มีได้ใช้เทคนิค หรือวิธีการอย่าง เดียว แต่จะต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าสถานการณ์ใดควรใช้เทคนิคอย่างไรจึงจะเหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ศึกษานิเทศก์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดังแนวคิดของ นิพนธ์ ไทพานิช (2535) ที่ว่า การนิเทศการศึกษเป็นการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะนำ แก่ครู ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรในสถานศึกษาให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาทักษะใน วิชาชีพให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น การช่วยเหลือดังกล่าวมีวิธีการ หรือ "เทคนิค" ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องฝึกฝน เรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า ให้เกิด ความเชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติภารกิจตามที่ได้รับมอบหมาย ภารกิจและบทบาทของ ผู้นิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมาย ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และการยอมรับ จากผู้รับการนิเทศมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ตลอดจน "เทคนิค" ของผู้นิเทศการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดย วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาจะต้องอาศัยการฝึกทำให้เกิดความชำนาญ อย่างจริงจัง มิใช่แต่เพียงมีความรู้ความเข้าใจทางทฤษฎีแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการพัฒนา ตนเองในเรื่องนี้สมควรที่จะใช้วิธีการดังกล่าวจึงจะเหมาะสม ฉะนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ พัฒนาศึกษานิเทศก์ จึงควรที่จะจัดวางแผนพัฒนาในเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการของศึกษานิเทศก์ ต่อไป

8. ด้านการวางแผนงานวิชาการในโรงเรียน และกำหนดวิธีดำเนินการ พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน ว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเข้าใจตรงกันว่างานที่จะปฏิบัติมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายวิธีการดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะทำการดำเนินการในงานต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งงานนิเทศการศึกษาและงานวิชาการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ก็คือ การวางแผน ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2532) กล่าวว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานสำคัญยิ่งในกระบวนการบริหารและการจัดการของหน่วยงานและระบบบริหารทั้งระบบ รายละเอียดที่แสดงไว้ว่าแผนจะเป็นเค้าโครงของสิ่งที่คาดว่าจะต้องปฏิบัติ จัดทำในอนาคต เป็นกิจกรรมที่คาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติ เค้าโครงการทำงานและรายละเอียดต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากการค้นหาและกำหนดวิธีทำงานในอนาคต เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน หรือเป็นประโยชน์ต่อองค์กรมากที่สุด และโดยเฉพาะในขั้นตอนที่แสดงรายละเอียดเฉพาะจุด จะแสดงให้เห็นว่าจะมีการทำอะไร ทำที่ไหน เมื่อใด ให้ใครทำ ทำอย่างไร ตลอดจนให้รายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ และที่ วาไรรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) ได้ให้ความคิดเห็นว่า การนิเทศการศึกษา คือ ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคล แต่ความสัมพันธ์ของบุคคลในด้าน การนิเทศจะต้องออกมาในรูปของการวางแผนการเพื่อปฏิบัติงานให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ อีกประการหนึ่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้น 1 จะเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ไม่ได้รับการพัฒนาด้านนี้เลย ศึกษานิเทศก์จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเอง เหตุผลประการที่สาม คือ ศึกษานิเทศก์ทราบดีว่าโรงเรียนมีปัญหาในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญลักษณ์ เนื้อไม้ (2535) ที่วิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการตามแผน ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศในระดับมาก การที่ศึกษานิเทศก์จะไปช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่โรงเรียนได้ก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดีเสียก่อน

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง การประเมินผลแผนงานทางวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์ทราบว่า การวางแผนงานทางวิชาการเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นระบบ และสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการวางแผนก็คือ การประเมินผล ซึ่งศึกษานิเทศก์ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้เท่าใดนัก และในการปฏิบัติงานจริง ๆ แล้ว ส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์จะไม่ให้ความสำคัญด้านการประเมินแผนงานมากนัก ทั้ง ๆ ที่การประเมินผลสามารถจะตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2536) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการสร้างสรรค์สังคมที่สอดคล้องกับแนวทางประชาธิปไตย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างประโยชน์สุขแก่สังคม การประเมินเกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณค่าของสิ่งที่สนใจ ภายใต้บริบทของสังคมที่ทำการศึกษ สำหรับการเข้าถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บริบทนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระบบความเชื่อ และประสบการณ์ของนักประเมินว่าต้องการใช้มาตรการลักษณะใดทำการตัดสินคุณค่า ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงให้ความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องนี้

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองในด้านนี้โดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของการวางแผนว่าผู้รับการพัฒนา ด้านนี้จะต้องได้รับทั้งความรู้ และสามารถปฏิบัติจริงได้ด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาศึกษานิเทศก์ควรที่จะเห็นความสำคัญเกี่ยวกับงานด้านนี้ และควรพัฒนาให้ถูกต้องตามหลักการ และใช้วิธีการพัฒนาให้เหมาะสมโดยสนองความต้องการของศึกษานิเทศก์อย่างแท้จริง

9. ด้านงานส่งเสริมการสอน พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าศึกษานิเทศก์ไม่ได้รับการพัฒนา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับงานส่งเสริมการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเท่าที่ควร ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 และศึกษานิเทศก์ตระหนักดีว่างานส่งเสริมการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาก จึงสมควรที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อจะนำความรู้เหล่านั้นไปถ่ายทอดให้แก่โรงเรียน ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ คุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลศิริ ร่วมสุข (2522) ที่ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็น

ส่วนเพิ่มเติมการเรียนการสอนตามประมวลการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กเจริญ
งอกงามทุกด้าน ดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดี สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการ
พัฒนาตนเองในเรื่อง หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริม
การเรียนการสอน

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองใน
ด้านนี้โดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร อาจเนื่องมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดทําและส่งเอกสารในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรม
เสริมหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนไปให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอแล้ว และเอกสารที่ส่งไปนั้นมียุติเพียงพอที่
ศึกษานิเทศก์สามารถศึกษาและทำความเข้าใจได้โดยไม่ต้อง

10. ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการ
พัฒนาตนเองด้านนี้อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคนิค
วิธีการจัดการอบรม ประชุม สัมมนามาก่อน ดังจะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอน
ที่ 1 ทั้ง ๆ ที่งานด้านนี้เป็นภารกิจที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความรู้ไปยังครูและผู้บริหารอย่าง
หนึ่ง ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งของการนิเทศการศึกษา ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2535) ที่ว่า
ศึกษานิเทศก์มีบทบาทด้านการเป็นวิทยากรประชุม อบรม และสัมมนา

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายชื่อ พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่
ต้องการพัฒนาตนเองในเรื่อง เทคนิคการเป็นวิทยากรและการฝึกอบรม ความต้องการดังกล่าวนี้
แสดงให้เห็นว่า ยังมีศึกษานิเทศก์อีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้
จนอาจเป็นสาเหตุให้ศึกษานิเทศก์ขาดความมั่นใจงานการปฏิบัติงาน

สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเอง
ในด้านนี้โดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ อาจเป็นเพราะ การอบรม สัมมนา ประชุม เป็นเรื่อง
ที่ต้องฝึกฝนให้เกิดทักษะ เพื่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การที่จะให้ความรู้ความเข้าใจ
แต่เพียงทฤษฎีอย่างเดียวคงไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนา

ศึกษานิเทศก์ ควรที่จะพิจารณาคำแนะนำการวางแผนพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 10 ด้าน สำหรับวิธีการพัฒนาตนเอง พบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ยกเว้นด้านบรรยาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมการสอน ซึ่งศึกษานิเทศก์ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และด้านงานห้องสมุด ศึกษานิเทศก์ต้องการพัฒนาตนเองโดยวิธีการศึกษาดูงาน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย หลักสูตร และวิธีการอบรม ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้สอดคล้องกับความต้องการของศึกษานิเทศก์ ตลอดจนดำเนินการพัฒนาศึกษานิเทศก์ที่เป็นวิทยากรแกนนำในระดับเขตการศึกษา หรือระดับจังหวัดให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณทำซ้ำในการฝึกอบรม การจัดหาเอกสารเพื่อการค้นคว้า และการศึกษาดูงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้เพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อให้การพัฒนาศึกษานิเทศก์เป็นไปอย่างต่อเนื่องและ เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

3. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 ให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพโดยด่วน

4. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้เข้ารับการพัฒนาเกี่ยวกับงานวิชาการระดับ มัธยมศึกษา อาจโดยสนับสนุนงบประมาณ หรือการประสานงานจัดส่งศึกษานิเทศก์เข้ารับการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการของศึกษานิเทศก์ใน โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้

2. ควรศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์เฉพาะด้านเกี่ยวกับงาน วิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้

3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานนิเทศงานวิชาการของศึกษานิเทศก์ ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคใต้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย